

Факультет / відділення

Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС

Базова інформація про дисципліну	
Назва дисципліни	Інституціональна економіка
Рівень вищої освіти / фахової передвищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки» 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	051 «Економіка» 075 «Маркетинг» 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма	Економіка Маркетинг Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Облік і оподаткування
Семестр	6 семестр (11 кл), 2 семестр (за ОКР МС)
Курс	3 курс (11 кл), 1 курс (за ОКР МС)
Анотація курсу	<p>Предмет навчальної дисципліни інституціональні процеси, що відбуваються в економіці країн, коли вивчення акцентується на дослідженні інституціональної взаємодії суб'єктів економічної системи.</p> <p>Мета навчальної дисципліни розкрити умови і закономірності взаємодії економічних суб'єктів та організацій в економіці, вплив інституціональної структури на економічні процеси. При цьому об'єктом вивчення інституціоналізму є генезис, структура та</p>

	функціонування економічних систем різноманітних суспільств.
Сторінка курсу в MOODLE	http://78.137.2.119:1919/m72/course/view.php?id=340
Мова викладання	українська
Лектор курсу	проф. Пустовійт Р.Ф.
Місце дисципліни в освітній програмі	
Освітня програма	<p><i>Економіка:</i> http://csbc.edu.ua/documents/otdel/oop_e.pdf</p> <p><i>Маркетинг:</i> http://csbc.edu.ua/documents/otdel/oop_m.pdf</p> <p><i>Облік і оподаткування:</i> http://csbc.edu.ua/documents/otdel/oop_o.pdf</p> <p><i>Підприємництво, торгівля та біржова діяльність:</i> http://csbc.edu.ua/documents/otdel/oop_p.pdf</p>
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.</p> <p>ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.</p>

	ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
Перелік спеціальних компетентностей (СК)	<p>СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблемпредметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.</p> <p>СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.</p> <p>СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.</p> <p>СК5. Розуміння особливостей сучасної світової транснаціональної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p> <p>СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.</p> <p>СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p> <p>СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.</p>
Перелік програмних результатів навчання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки. 2. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем. 3. Застосовувати аналітичний та методичний

	<p>інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).</p> <p>4. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.</p> <p>5. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.</p> <p>6. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p> <p>7. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>8. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.</p> <p>9. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.</p> <p>10. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>
Опис дисципліни	
Структура навантаження на студента	<p>Загальна кількість годин – 150</p> <p>Кількість кредитів – 5</p> <p>Кількість лекційних годин – 26</p> <p>Кількість практичних занять – 248</p> <p>Кількість годин для самостійної роботи студентів – 96</p>

	Форма підсумкового контролю – екзамен
Методи навчання	індивідуальне усне або письмове опитування; групове усне або письмове опитування; контрольна робота; індивідуальна або групова презентація (представлення виконаного завдання); аналіз ділових ситуацій (аналіз ситуації, даної у вигляді текстового, графічного або усного матеріалу, аналіз варіантів вирішення проблеми, вибір оптимального варіанту), підготовка науково-дослідної роботи підготовка тези доповідей.
Зміст дисципліни	
Тема 1. Характерні риси та еволюція інституціоналізму.	Дослідницька програма неокласичної теорії. Практичні та теоретичні джерела інституціоналізму. Класифікації наукових спрямувань інституціоналізму. Характеристика неоінституційної теорії.
Тема 2. Норми, правила, інститути. Теорія ігор як метод інституціональної економіки.	Цінність як основа норми. Сутність, елементи норм та правил. Інститути, теорії походження інститутів. Загальна характеристика теорії ігор.
Тема 3. Теорія прав власності.	Власність як економічна категорія. Власність як інститут. Проблема усунення зовнішніх ефектів. Теорема Коуза. Характеристика систем власності.
Тема 4. Теорія трансакційних витрат.	Поняття та види трансакцій. Визначення трансакційних витрат. Класифікація, вимірювання та засоби зменшення трансакційних витрат.
Тема 5. Теорія контрактів.	Поняття контракту та сутність контрактного процесу. Види контрактів, слідування особистісним інтересам учасників контрактного процесу. Класифікація контрактів.
Тема 6. Інституціональні концепції організації та	Організація та її ключові ознаки. Фактори впливу на виникнення та функціонування

система ринку.	організацій. Ринок як різновид організації та її протилежність. Способи підвищення ефективності ринкових взаємовідносин.
Тема 7. Домогосподарство як організація та інституціональний аналіз фірми.	Сім'я та домогосподарство. Функції домогосподарства та його типи. Теорії походження фірми. Види внутрішньофірмових структур та типи фірм.
Тема 8. Інституціональний устрій держави та концепція суспільного вибору.	Функції держави: класичний, неокласичний, інституційний підходи. Теорії походження держави. Політична сфера як об'єкт дослідження теорії суспільного вибору. Демократія як спосіб здійснення вибору. Економічна теорія бюрократії та «фіаско» держави і способи його усунення.
Тема 9. Аналіз інституціональних змін та інституціональна трансформація економіки України.	Інституційна структура та причини її трансформації, інституційна динаміка. Процес інституційної трансформації, його можливі наслідки та проблеми імпорту інститутів. Напрями інституційних перетворень в Україні в 1990-х рр. Характер та наслідки інституційної трансформації вітчизняної економіки.
Політика дисципліни	
Політика відвідування	Регулярне відвідування всіх видів занять, своєчасність виконання самостійної роботи. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання зорганізується в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Академічна доброчесність	У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.
Система оцінювання	

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення практичних, семінарських та інших видів занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати атестацію з предмету – 60 балів); підсумковий/ семестровий контроль, проводиться у формі заліку або іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.

Підсумкова оцінка за умови заліку виставляється як загальна сума балів, набраних за результатами поточного контролю. Підсумкова оцінка за умови іспиту виставляється як загальна сума балів набраних за результатами поточного (70%) та підсумкового контролю.

Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни

Види навчальної роботи	Мах кількість балів
Експрес-опитування (5 виступів)	20
Модульні контрольні роботи №1, № 2	20
Презентація	20
Захист науково-дослідної роботи	10
Наукова стаття, тези доповідей	Заохочувальні бали
Екзамен	30
Разом	100

Шкала оцінювання

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Бездоганна підготовка в широкому контексті
B	80-89	Повні знання, міцні вміння
C	70-79	Хороші знання та вміння
D	65-69	Задовільні знання, стереотипні вміння
E	60-64	Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах
FX	35-59	Слабкі знання, відсутність умінь
F	1-34	Необхідний повторний курс

Список рекомендованих джерел

1. Бальцерович Л. Свобода і розвиток: економія вільного ринку / Лешек Бальцерович. – Львів: «І», 2000. – 336 с.

2. Беккер Г. Человеческое поведение: Экон. подход / Гэри С. Беккер; сост., науч. ред. пер., авт. послесл. Р. И. Капелюшников. – М.: ГУ ВШЭ, 2003. – 670 с.
3. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / Макс Вебер; пер. з нім. Олександр Погорілий. – Київ: Наш формат, 2018. – 215 с.
4. Веблен Т. Теория праздного класса: The theory of the leisure class. An economic study of institutions / Торстейн Бунде Веблен, общ. ред. В. В. Мотылева. Изд. 4-е. – М.: ЛИБРОКОМ, 2011. – 365 с.
5. Геєць В. М. Модернізація в системі «суспільство – держава – економіка» // Європейська економіка. – 2014. – № 2. – С. 111–124.
6. Гриценко А. А. Базова деструкція соціально-економічної системи України і шляхи її подолання / А. А. Гриценко // Інституційні трансформації соціально-економічної системи України: моногр.; за ред. А.А. Гриценка. – К.: НАН України; ДУ «Інститут економ. та прогноз. НАН України», 2015. – С. 30–47.
7. Ернандо де Сото Загадка капіталу. Чому капіталізм перемагає на заході і ніде більше. – Київ: Наш формат, 2017. – 332 с.
8. Івашина С. Ю, Івашина О. Ф. Інституціональна економіка: навчальний посібник / С. Ю. Івашина, О. Ф. Івашина. – Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2018. – 132 с.
9. Канеман Д. Мислення швидке і повільне / Деніел Канеман. – Київ: Наш формат, 2017. – 480 с.
10. Колесніченко І. М. Інституціональна економіка : навчальний посібник / І. М. Колесніченко, А. В. Литвиненко; за заг. ред. канд. екон. наук, доцента І. М. Колесніченко. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 236 с.
11. Корнаї Я. Дефіцит / Янош Корнаї. – М.: Наука, 1990. – 607 с.
12. Коуз Р. Фирма, рынок и право / Рональд Коуз. – М.: Новое издательство, 2007. – 224 с.
13. Лагутін В. Д. Інститути і економічні механізми стабільності та розвитку суспільства // Економіка України. – 2018. – № 9. – С. 13–25.
14. Нельсон Р., Уинтер С. Эволюционная теория экономических изменений / Ричард Р. Нельсон, Сидней Дж. Уинтер. – М.: Дело, 2002. – 536 с.
15. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Дуглас Норт. – М.: Фонд экономической книги «Начала», 1997. – 188 с.
16. Пустовійт Р. Куклін О. Вплив інституціональних факторів і ризиків політичної нестабільності на економіку держави / Р.Ф. Пустовійт, О.В. Куклін // Економіка України. – 2020. – № 2. – С. 24-44.
17. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів / Адам Сміт. – Київ: Наш формат, 2018. – 736 с.
18. Уильямсон О. Экономические институты капитализма. Фирмы, рынки, отношенческая контрактация / Оливер И. Уильямсон. – СПб.: Лениздат; SEV Press, 1996. – 702 с.

19. Фуруботн Э., Рихтер Р. Институты и экономическая теория. Достижения новой институциональной экономической теории / Эрик Г. Фуруботн, Рудольф Рихтер. – СПб.: Издат. дом С.-Петербур. гос. ун-та, 2005. – 702 с.

20. Эрроу К. Коллективный выбор и индивидуальные ценности/ Кеннет Джозеф Эрроу. – М.: ГУ ВШЭ, 2004. – 201 с.

21. Яременко О. Л. Суперечливий вплив інституційних реформ на функціонування економіки // Економіка України. – 2018. – № 11-12. – С. 3–18.

22. Alchian A. and Demsetz H. Production, Information Costs, and Economic Organization // *American Economic Review*. – 1972. – Vol. 62, No. 5. – P. 777–795.

23. Allen D. and Barzel Y. Evolution of Criminal Law and Police during the Pre-Modern Era // *Journal of Law, Economics, and Organization*. – 2011. – Vol. 27(3). – P. 540–567.

24. Allen D. The Institutional Revolution: Measurement and the Economic Emergence of the Modern World / Douglas W. Allen. – Chicago: University of Chicago Press, 2011. – 288 pp.

25. Ayres C., Chamberlain N., Dorfman J., Gordon R., Kuznets S. Institutional Economics: Veblen, Commons, and Mitchell Reconsidered / C. E. Ayres, Neil W. Chamberlain, Joseph Dorfman, R. A. Gordon, Simon Kuznets. – University of California Press, 2021. – 194 pp.

Daron A. and Robinson J. Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty / Acemoglu, Daron and James A. Robinson. – New York: The Crown Publishing Group, 2012. – 544 pp.

26. Ménard C. and Shirley M. A Research Agenda in New Institutional Economics / Claude Ménard and Mary M. Shirley. – Cheltenham: Edward Elgar, 2018. – 304 pp.

27. Ménard C. and Shirley M. Handbook of New Institutional Economics/ Claude Ménard and Mary M. Shirley. – Springer Science & Business Media, 2008. – 884 pp.

28. Ostrom E. Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action/Elinor Ostrom. – Cambridge University Press, 2015. – 294 pp.

29. Williamson O. Transaction Cost Economics: An Introduction / Oliver E. Williamson. – Kiel.: Economics Discussion Papers, 2007. – 34 pp.